

Uit de Geschiedenis van het Focussen, deel 2.

Door Christine Langeveld.

Midden jaren '70: de publicaties van Gene Gendlin raken bekend en vinden weerklink bij vakgenoten, ook buiten de Verenigde Staten. Gene reist naar Japan en Europa. Eén van die eerste enthousiaste lezers in Europa is Bart Santen, nu psychotherapeut in Breda. Bart heeft mij over die vroege geschiedenis in Nederland verteld.

Tijdens zijn studie ontwikkelingspsychologie aan de Universiteit van Amsterdam kreeg Bart Gendlin's 'A Theory of Personality Change' in handen. Het maakt diepe indruk op hem. Hij gaat op zoek naar invalshoeken om de door Gendlin aangereikte inzichten aan te kunnen laten sluiten bij de belevingswereld van kinderen en jeugdigen. Kort na zijn afstuderen resulteert dat in een eerste artikel (Santen & Koopmans), dat in 1975 in het Tijdschrift voor Psychiatrie verschijnt.

In 1979 is Bart in Princeton (USA) een van de omstreeks honderd deelnemers aan de door Carl Rogers en zijn 'volkomen open staf, zonder leider en zonder hiërarchische organisatie' gegeven 'Person-Centered Approach Workshop'. Over wat dat allemaal losmaakt raakt Bart daar in gesprek met Kathy McGuire en Zack Boukydis, die in Chicago bij Gendlin opgeleid blijken te zijn. Vandaaruit wordt het plan geboren Chicago naar Breda te halen.

In 1980 geven Kathy en Zack als eerste Amerikanen een door Bart – inmiddels coördinator voor Nederland van The Focusing Institute - georganiseerde focusing-workshop in Breda; tussen 1980 en 1988 zullen Gene Gendlin, Mary Hendricks, Linda Olsen, Jim Iberg, Lucinda Gray en Reva Bernstein met workshops volgen. 'Al in die eerste jaren' herinnert Bart zich, 'kwam daar een inspirerende groep deelnemers bijeen: mensen zoals Carlos Alemany uit Spanje, Mia Leijssen, Frans Depestele en Luc Roelens uit België, Ton Coffeng, Tom Berk, stuk voor stuk mensen die wat betekenden op hun vakgebied en die o.a. door hun publicaties bijgedragen hebben aan de groeiende bekendheid van het focussen in hun eigen taalgebied en daarbuiten.'

Gendlin is blij met het werk dat in Nederland op gang komt. Hij stimuleert, adviseert, steekt Bart aan met zijn enthousiasme als de paperback van 'Focusing' net (mei 1981) bij Bantam verschenen is: 'Now of course I am fighting with my next book (or rather, with all the people who won't understand it...so that I can forget them and see how I have to write it). This one is on philosophy again. I finished one on therapy that I will send you when it is copied. And a little one on dreams.'

Door Gendlin daartoe aangemoedigd publiceert Bart in de jaren die volgen artikelen in boeken en tijdschriften; samen publiceren zij in 1984 over focussen in het maandblad Psychologie.

1982 is een bijzonder jaar. Gendlin – die zomer op uitnodiging van Germain Lietaer gastdocent aan de universiteit van Leuven - geeft in Breda een workshop. Hij spreekt er ook op een drukbezocht symposium over focussen; daar vraagt Bart hem – ze hadden onderweg ernaartoe samen in de auto al wat geoefend - tijdens een demonstratiezitting op het podium de aandacht naar binnen te richten en van de ene focus-stap naar de andere te gaan.

Garry Prouty – die met zijn pre-therapy een belangrijke aanvulling op het werk van Rogers en Gendlin ontwikkelde - wordt door Bart in die jaren enkele malen voor het geven van een workshop naar Nederland gehaald. Gendlin juicht die introductie van Prouty's werk van harte toe.

Tegen het eind van de 80'er jaren krijgt The Focusing Institute, met het aantreden van Mary McGuire als directeur, een zakelijker opzet. Alle coördinatoren krijgen middels een rondschrijven te horen dat hun coördinatorschap beëindigd wordt; zij mogen naar hun voormalige coördinatorschap solliciteren. Bart kan zich daar niet in vinden en besluit zijn eigen weg te gaan. Aan het eens intensieve contact met Gendlin komt een eind. In de 90'er jaren blijft Bart wel over focussen publiceren. Zijn laatste publicatie schreef hij op verzoek van Mary Hendricks-Gendlin, de huidige directeur van The Focusing Institute: een hoofdstuk over focussen met kinderen en jonge adolescenten voor het door Charles Schaefer geredigeerde 'Innovative Psychotherapy Techniques in Child and Adolescent Therapy', een toonaangevend boek dat vorig jaar bij John Wiley in New York verscheen. Dat juist hij, een niet-Amerikaan, daartoe werd uitgenodigd, heeft hem bijzonder geraakt. Het zegt m.i. veel over de kwaliteit van zijn werk en van zijn schrijven daarover.

Als Bart mij het boek laat zien, vertelt hij over zijn huidige werk en over hoe hij naar nieuwe invalshoeken zoekt om als therapeut structuregebonden wijzen van ervaren bij mensen op te sporen en te doorbreken. Een bevlogen therapeut en een sympathiek mens aan wie het focussen in Nederland en daarbuiten veel te danken heeft!

Christine Langeveld